

Regeringens proposition

1983/84: 186

om ändring i lagen (1951:442) om förhandsbesked i taxeringsfrågor;

beslutad den 5 april 1984.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

SVANTE LUNDKVIST

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om ändringar i lagen (1951:442) om förhandsbesked i taxeringsfrågor. Avgiften för ett förhandsbesked föreslås höjd. Maximibeloppet blir enligt förslaget 6 000 kr. mot f.n. 1 000 kr. och minimibeloppet 400 kr. mot f.n. 100 kr. Vidare föreslås att avgift skall utgå för varje sökande i de fall ansökan om förhandsbesked gjorts av flera gemensamt. Slutligen föreslås att avgiften skall betalas tillbaka om ett förhandsbesked undanröjs av regeringsrätten.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 1984 och tillämpas i fråga om ansökningar som kommer in till rättsnämnden efter ikraftträdandet.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1951:442) om förhandsbesked i taxeringsfrågor

Härigenom föreskrivs att 5, 7 och 9 §§ lagen (1951:442) om förhandsbesked i taxeringsfrågor skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Av riksskatteverket meddelat förhandsbesked upptages i verkets protokoll. Utdrag av detta tillställs sökanden och vederbörande taxeringsintendent i rekommenderade brev med mottagningsbevis. Å protokollsutdraget skall finnas angivet, vad som skall iakttagas vid anförande av besvär över förhandsbeskedet.

Förhandsbesked skall sändas till sökanden och taxeringsintendenten i rekommenderade brev med mottagningsbevis.

7 §²

Besvär enligt 6 § första stycket skola anföras inom en månad från den dag, då klaganden erhållit del av förhandsbeskedet. Vid besvärshandlingen skola vara fogade utdrag av riksskatteverkets protokoll rörande förhandsbeskedet även som all den utredning, klaganden vill åberopa till stöd för ändringssökandet.

Besvär enligt 6 § första stycket skall anföras inom en månad från den dag, då klaganden erhållit del av förhandsbeskedet.

9 §³

Sökande vare pliktig att, därest riksskatteverket icke annorledes beslutar, för meddelat förhandsbesked till kronan erlagga efter omständigheterna lämpad avgift, lägst etthundra och högst ettusen kronor. Över riksskatteverkets beslut angående dylik avgift må klagan icke föras.

För ett förhandsbesked skall varje sökande betala en avgift. Avgiften bestäms av riksskatteverket med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet till lägst 400 kronor och högst 6 000 kronor. Riksskatteverket får dock om särskilda skäl föreligger bestämma en lägre avgift än 400 kronor eller lämna sökanden förhandsbeskedet utan avgift. Verkets beslut om avgift får inte överklagas.

¹ Senaste lydelse 1970:914.

² Senaste lydelse 1971:312.

³ Senaste lydelse 1970:914.

Nuvarande lydelse

Avgiften må uttagas genom postförskott å den försändelse, varigenom protokollsutdrag jämlikt 5 § översändes till sökanden. Erlägges icke avgiften inom en månad efter det att krav framställts, må densamma utmätas.

Föreslagen lydelse

Avgiften får tas ut genom postförskott på den försändelse genom vilken förhandsbeskedet enligt 5 § sänds till sökanden. Betalas inte avgiften inom en månad efter det att krav framställts får den tas ut genom utmätning.

Har regeringsrätten undanröjt ett av riksskatteverket meddelat förhandsbesked på grund av att det inte bort lämnas, skall avgiften betalas tillbaka.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984. Äldre bestämmelser om avgift gäller dock fortfarande, om ansökan om förhandsbesked har kommit in till riksskatteverket före ikraftträdandet.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-04-05

Närvarande: statsrådet Lundkvist, ordförande, och statsråden Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Bostrom, Göransson, Gradin, R. Carlsson, Holmberg, Thunborg

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om ändring i lagen (1951:442) om förhandsbesked i taxeringsfrågor

1 Inledning

Riksskatteverket (RSV) har i en rapport (RSV Rapport 1983:5) Väntetiden hos rättsnämnden föreslagit vissa åtgärder i syfte att förkorta väntetiderna i förhandsbeskedsärendena hos RSV:s rättsnämnd. Enligt rapporten finns det två sätt att pressa ner väntetiden. Det ena alternativet är att man försöker hålla tillbaka antalet ansökningar om förhandsbesked och det andra att man försöker öka avverkningskapaciteten. I rapporten föreslås åtgärder enligt båda alternativen. För att begränsa ärendetillströmningen föreslås att avgiften för förhandsbesked höjs. För att öka avverkningskapaciteten föreslås att nämndens beslutsfunktion byggs ut.

Efter remiss har yttranden över rapporten avgetts av domstolsverket, kammarrätten i Göteborg, länsstyrelserna i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län, stämpelskatteutredningen (B 1977:06), Lantbrukarnas riksförbund (LRF) och Sveriges industriförbund. LRF återoppar yttrande av Lantbrukarnas skattedelegation.

Jag kommer här att behandla endast den del av rapporten som gäller ändringar i reglerna om avgift för förhandsbesked. Det ankommer nämligen på regeringen att bestämma om beslutsordningen hos rättsnämnden. Jag vill emellertid upplysa om att jag avser att senare föreslå regeringen att göra vissa ändringar i fråga om nämndens beslutförhet i syfte att öka avverkningsstakten. Det bör sålunda t.ex. vara möjligt att – i likhet med vad som redan generellt gäller beträffande dispensärenden – låta nämnden vara beslutför i en mindre sammansättning i vissa förhandsbeskedsärenden.

2 Avgift för förhandsbesked

Bakgrund

Enligt 9 § lagen (1951:442) om förhandsbesked i taxeringsfrågor (FBL) skall sökanden i regel betala en avgift för ett förhandsbesked. Avgiften bestäms av RSV (nämnden) med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet och skall utgå med lägst 100 kr. och högst 1 000 kr.

Avgiftsspannet var från början 100–500 kr. Huvudsyftet med avgiftsbeläggningen var att "förhindra missbruk av frågerätten" (prop. 1951:64 s. 115). Att avgiften även skall vara ett bidrag till kostnaderna för institutet nämns också i förarbetena. Där framhålls vidare att avgiftens storlek inte i första hand borde vara beroende av ärendets mer eller mindre invecklade beskaffenhet utan företrädesvis ställas i relation till tvisteföremålets värde. År 1964 höjdes den övre gränsen till 1 000 kr. (prop. 1964:174, BevU 68, SFS 1964:801). Skälet till höjningen var att man ville kunna ta ut högre avgifter för förhandsbesked som rörde stora belopp eller upptog många frågor.

RSV föreslår i sin rapport att avgiften för förhandsbesked skall höjas och att avgiftsintervallet anknyts till basbeloppet. Enligt förslaget bör nivån ligga på 0,03–0,3 basbelopp, vilket för år 1983 motsvarar 600–6 000 kr. efter avrundning. Av rapporten framgår att avgifterna för budgetåret 1981/82 utgjorde sammanlagt 145 000 kr., vilket motsvarar ett genomsnitt på ca 500 kr. per meddelat förhandsbesked. Om förslaget genomförs uppskattas genomsnittet ligga på ca 1 500 kr.

Enligt nuvarande ordning kan rättsnämnden i särskilda fall underlåta att ta ut någon avgift. I rapporten föreslås att nämnden också skall ha möjlighet att underskrida minimibeloppet.

Vidare föreslås en ändrad tillämpning beträffande gemensamma ansökningar. Enligt nuvarande ordning tillämpas bestämmelserna på så sätt att om en ansökning gjorts tillsammans av flera sökande utgår en gemensam avgift inom spannet 100–1 000 kr. Enligt RSV:s mening bör avgiften utgå individuellt för varje sökande även beträffande gemensamma ansökningar.

RSV föreslår slutligen att erlagd avgift skall återbetalas när ett förhandsbesked efter besvär undanröjts av regeringsrätten.

Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget att avgiften för förhandsbesked höjs. Några remissinstanser ifrågasätter dock om en höjning av avgiften verkligen kommer att medföra en begränsning av ärendetillströmningen. De anser dock att en höjning är befogad av rent kostnadsmässiga skäl.

Et par remissinstanser förordar att höjningen begränsas till en uppräkningsgräns från senaste höjningen år 1964 till dagens penningvärde. Det skulle innebära att nivån bestäms till 0,02–0,2 basbelopp, dvs. i 1983 års penningvärde ca 400–4 000 kr. Vad gäller förslaget om att avgiften skall basbeloppsanknytas är remissinstanserna överlag positiva.

Förslagen om individuell avgift vid gemensam ansökan och om återbetalning av avgiften när regeringsrätten undanröjt ett förhandsbesked får också ett positivt mottagande av remissinstanserna.

Föredragandens överväganden

Jag anser i likhet med RSV och remissinstanserna, att det är angeläget att väntetiden hos rättsnämnden förkortas. Förhandsbeskedsinstitutet skall utgöra en smidig väg för företag och enskilda personer att få bindande besked i en oviss skattefråga. Ju kortare väntetiden är desto bättre tjänar institutet sitt ändamål. Den långa väntetid som man nu får räkna med – i genomsnitt drygt nio månader – är därför otillfredsställande.

Beträffande förslaget om höjda avgifter är det, som RSV och ett par remissinstanser också påpekar, svårt att förutsäga vilken effekt en sådan höjning kan få på antalet ansökningar om förhandsbesked. För egen del håller jag det dock för troligt att en höjning av avgiftsgränserna kommer att medföra en nedgång i ärendetillströmningen.

En avgiftshöjning är befogad också av rent kostnadsmässiga skäl. Det nuvarande avgiftsspannet har som nämnts varit oförändrat sedan år 1964. En anpassning till dagens penningvärde innebär att den övre gränsen skulle höjas till ca 4 000 kr. RSV:s förslag med en övre gräns på 0,3 basbelopp, dvs. ca 6 000 kr., innebär således en reell höjning och inte endast en anpassning med hänsyn till penningvärdeförändringen. Jag anser i likhet med de flesta remissinstanserna att det är motiverat med en höjning i enlighet med verkets förslag. Med en övre gräns på 6 000 kr. ges rättsnämnden ökade möjligheter att ta ut en skälig avgift i komplicerade ärenden med många frågor. När det gäller höjningen av den lägre gränsen anser jag däremot att RSV:s förslag går något för långt. Enligt min mening bör gränsen lämpligen ligga vid 400 kr. Vid beslut om avgiftens storlek bör rättsnämnden ta hänsyn till bl.a. hur stora belopp och hur många frågor förhandsbeskedet gäller samt om sökanden är en juridisk eller fysisk person.

Enligt nuvarande ordning kan nämnden i vissa fall låta bli att ta ut någon avgift. Jag anser att nämnden även i fortsättningen skall ha möjlighet att lämna förhandsbesked utan avgift om särskilda skäl föreligger. RSV har föreslagit att rättsnämnden också skall kunna underskrida minimibeloppet. Jag ansluter mig till RSV:s förslag.

Vad gäller frågan om avgiften skall basbeloppsanknytas vill jag framhålla att ansökningsavgifter som tas ut av domstolar och myndigheter i regel brukar anges i kronor. Även om jag i och för sig kan se vissa fördelar med att ha en automatik i systemet bör man enligt min mening vara restriktiv med att indexreglera avgifter. Jag lägger därför inte fram något sådant förslag.

Mitt förslag innebär således att avgiften skall vara 400–6 000 kr., men att nämnden om särskilda skäl föreligger får bestämma att avgift inte skall

utgå eller utgå med lägre belopp. Jag föreslår att 9 § FBL ändras i enlighet härmed.

När det gäller gemensamma ansökningar ansluter jag mig till förslaget att avgift skall utgå för varje sökande. Även om en sådan tillämpning i och för sig låter sig förenas med de nuvarande ordalagen i 9 § FBL anser jag det lämpligt att förtydliga lagtexten i detta avseende. Jag biträder också förslaget i fråga om återbetalning av erlagd avgift. En avgift bör sålunda betalas tillbaka om regeringsrätten undanröjer ett av riksskatteverket meddelat förhandsbesked i dess helhet på grund av att det inte bort lämnas. Om sökanden till någon del fått svar på sina frågor skall följaktligen inte någon återbetalning ske. En sådan ordning ligger väl i linje med att det inte utgår någon avgift om nämnden avvisar en ansökan.

Jag skall slutligen ta upp frågan om övergångsbestämmelser. I rapporten föreslås inga särskilda bestämmelser i ämnet, vilket innebär att de nya bestämmelserna skall tillämpas också på ansökningar som gjorts före ikraftträdandet. Enligt rapporten får rättsnämnden underrätta sökandena om ändringarna och de som så önskar har då möjlighet att återkalla sina ansökningar. Flera remissinstanser anser att äldre bestämmelser borde tillämpas om ansökan kommit in före ikraftträdandet. Jag instämmer i remissinstansernas uppfattning. Det kan inte anses lämpligt att en sökande skall ställas inför valet att betala oväntat höga avgifter eller att återta sin ansökan. Jag föreslår därför att äldre bestämmelser i fråga om avgiften tillämpas om ansökan inkommit före ikraftträdandet.

3 Övriga frågor

Enligt 5 § FBL skall förhandsbesked tas upp i riksskatteverkets protokoll och utdrag ur detta skall tillställas sökanden och taxeringsintendenten. Inom rättsnämndens kansli pågår sedan någon tid ett arbete i syfte att ersätta den nuvarande ordningen med en ordning enligt vilken förhandsbeskeden dokumenteras fristående från protokollet i särskilt upprättade handlingar. Det är enligt min mening lämpligt att en modernisering nu sker och att regeln om utdrag av protokoll slopas. Till följd av ändringen i 5 § blir den andra meningen i 7 § inaktuell och den bör därför helt utgå.

4 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till

lag om ändring i lagen (1951:442) om förhandsbesked i taxeringsfrågor.

På grund av frågans beskaffenhet anser jag att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

5 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta förslaget.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.